

Het interieur van de zojuist gemoderniseerde slagerij van Bram van der Ham jr. met talrijke bloemstukken. Circa 1960. Foto: Voorwalt, Overveen

Twee generaties, acht slagere

De familie Köhler in Bennebroek, Hillegom en Bloemendaal

Gerard J. Telkamp

Het is een bekend verschijnsel: families waar generaties lang hetzelfde beroep uitgeoefend wordt. Een mooi voorbeeld daarvan is de, oorspronkelijk uit Duitsland afkomstige, familie Köhler, die een eeuw lang een dominante rol speelde in de slagerebranche in Zuid-Kennemerland.

Hendrik ('Hein') Christiaan Köhler (1822-1905)
 Al in 1854 vestigde Hendrik ('Hein') Christiaan Köhler zich als slager op de Bloemendaalseweg 62 in Bloemendaal. De keuze van het slagerevak had hij niet van een vreemde. Zijn grootvader kwam eind achttiende eeuw als slager uit Thüringen en zijn vader was slager geweest in Velsen. Hein Köhler begon zijn vleeshouwerij in een achttiende-eeuws witgekalkt woonwinkelhuisje met puntgevel. Voorin was de winkel en achter het huis bevond zich de varkensslachterij. In het huwelijk van Hein met de Hillegomse tuindersdochter Christina H. Müller (ook zij was van Duitse origine) werden acht kinderen geboren, van wie er vijf overleden. Nadat zijn vrouw in 1870 in het kraambed was gestorven, hertrouwde Hein in 1873 op vijftigjarige leeftijd met de twintig jaar jongere Lefferdina Visscher, die waarschijnlijk al een tijd als dienstbode in dienst was bij de weduwnaar. Hein en Dina kregen zeven kinderen. Om deze talrijke kinderschaar te slapen te leggen was de verdieping onder het puntdak van de slagerij als een soort slaatzolder ingericht. Slager Hein Köhler overleed in 1905 op 83-jarige leeftijd. De vier zoons – Fredrik Jan en Adriaan uit zijn eerste huwelijk en Hein junior en Lufverdu uit het tweede – kozen eveneens voor het slagereberoep.

Adriaan Köhler (1866-1944), succesvolle opvolger

De oudste zoon Fredrik bracht het niet verder dan vleeshouwersknecht en haalde de veertig niet. Zijn jongere broer Adriaan was de directe opvolger van zijn vader in het pand aan de Bloemendaalseweg. Om te accentueren dat het om een oud en vertrouwd bedrijf ging, maakte hij reclame met de toevoeging 'voorheen H.C. Köhler'. De zaken gingen goed. Zo goed zelfs dat Adriaan na vijf jaar kon besluiten de bekende Bloemendaalse architecten Jannes Mulder en Jacob van Asdonk opdracht te geven om pal naast zijn winkel op de hoek van de Zomerzorgelaan een palazzo-achtig winkelwoonhuis te bouwen. Zijn tweejarig zoontje H.C. Köhler legde in 1910 de eerste steen. Het nieuwe pand leek in alles het tegendeel van het bescheiden witte stulpje waarin de firma van zijn vader groot was geworden. Onder het kopje 'Bloemendaal vooruit' gaf het Bloemendaalsch Weekblad bij de opening in oktober 1910 hoog op van de mozaïekvloer, de heldere tegels en de marmeren etalages. Van een eenvoudig bedrijfje dat zich op beperkte dorpsbehoeften richtte, had de zaak van Köhler zich ontwikkeld tot een winkel die ook forensen en hun gezinnen tot zijn klanten kon rekenen. De oude slagerij werd afgebroken en maakte in 1922 plaats voor een nieuw winkelwoonhuis (nu Gall & Gall). Eind jaren dertig stopte Adriaan met de winkel. Hij overleed in 1944 op 78-jarige leeftijd.

Personeel en etalage Slagerij Abraham van der Ham met slagereknichts in deuropening. Circa 1935.

Het interieur van de zojuist gemoderniseerde slagerij van Bram van der Ham jr rijk gevuld met hangende worsten en vleespertjes. Circa 1960. Foto collectie Mien van der Ham-van der Lei.

Voormalige slagerij van Adriaan Köhler, nu bakkerij Van Vessem, Bloemendaalseweg, hoek Zomerzorgelaan.

Portret van de overgrootmoeder van de auteur Lefferdina Köhler-Visscher, die in 1873 slager Hendrik Christiaan Köhler huwde.

Hein (H.C.) Köhler jr en zijn zoon voor zijn slagerij hoek Korte Kleverlaan-Blekerspad. De zoon heette ook H.C. en emigreerde in 1951 naar Australië.

De drie kinderen van Adriaan Köhler anno 1912: Geertruida Johanna Maria ('Truus'), Hendrik Christiaan en Jan Hendrik ('Jan Dak'). Truus had in de jaren dertig een kapsalon.

Hendrik Christiaan Köhler 'Junior' (1874-1963), Korte Kleverlaan

Hein C. Köhler Junior begon rond de eeuwwisseling een eigen slagerij op de Korte Kleverlaan 10. In 1905 lezen we zijn oproep voor 'een bekwaam Ossenen Varkensslagersknecht met goede getuigen en P.G. (de Protestantse godsdienst belijdend)'. In het Bloemendaalsch Weekblad plaatste hij rond 1930 advertenties met bijvoorbeeld de oproep om 'Uw Paaschbestelling eens bij Runder- en Varkensvleeschhouwerij H.C. Köhler' te doen. Rond 1934 verplaatste Hein junior de zaak naar Korte Kleverlaan 20, hoek Bleekerspad. Na de Tweede Wereldoorlog werd de winkel overgenomen door J.W. Kuypers die nog in 1955 reclame voerde met de tekst 'Voorheen Köhler'. Hein jr. overleed in 1963. Hij werd 89.

Lufverduus Köhler (1877-1947), Rijksstraatweg Bennebroek

Lufverduus Köhler verliet Bloemendaal en vestigde zich als vleeshouwer aan de Rijksstraatweg in Bennebroek. Hij beperkte zich niet tot het slagersvak, maar ontpopte zich als een actief dorpsgenoot. Zo werd hij in 1907 gekozen tot bestuurslid van de Vrijzinnige Kiesvereniging Heemstede en Bennebroek. Ook was hij actief voor de 'Vereniging tot verfraaiing van Heemstede en Bennebroek en tot bevordering van het Vreemdelingenverkeer en het vestigen van Vreemdelingen in die Gemeenten'. Hij werd bestuurslid van de vereniging 'Bennebroek's

Bloei'. In 1937, toen zijn vrouw Antje aan tuberculose overleed, deed Lufverduus zijn zaak over aan de Katwijkse slager Arie Spierenburg. Zelf ging hij wonen aan het Zuider Buiten Spaarne in Haarlem. Aan de overzijde van het Spaarne lag symbolisch genoeg de Slachthuisbuurt. Lufverduus woonde er tot zijn dood in mei 1947.

Geertje van de Vooren-Köhler (1875-1973), slagersvrouw te Hillegom

Niet alleen drie zoons van Hein senior kozen voor het slagersvak, ook drie van zijn vijf dochters bleven het slagersmilieu in zekere zin trouw door met een slager te huwen.

Geertje uit het tweede huwelijk van Hein trouwde al jong – ze was negentien – met de Hillegomse vleeshouwer Franciscus van de Vooren, die ook bestuurslid was van de plaatselijke harddraverijvereniging. Toen haar man in 1930 overleed zette de weduwe de zaak voort tot kort na de Tweede Wereldoorlog. Ze overleed op 97-jarige leeftijd in 1973.

Johanna Petronella van der Ham-Köhler (1883-1979), slagersvrouw te Bloemendaal

Dochter Jo of Jopie Köhler (eveneens uit het tweede huwelijk van Hein Senior) trouwde in 1906 met de uit Brielle afkomstige vleeshouwer Abraham van der Ham. 'Bram' was begonnen als slagersknecht bij de firma Köhler en hij kreeg al gauw een oogje

op deze huwbare dochter. De vier getuigen bij het huwelijk waren – het kan bijna niet anders – allemaal slager: twee broers van de bruid, te weten Hein junior en Lufverduus, aanstaand zwager Franciscus van de Vooren en Cornelis Halff, slager te Velsen. Mede dankzij Jopies erfdeel kon Bram in Bloemendaal een eigen slagerszaak beginnen. Eerst aan de even zijde van de Bloemendaalseweg en korte tijd later aan de overkant in een nieuw pand met aangebouwde worstenmakerij op nummer 65. Van der Ham en zijn zwager Hein junior waren aangesloten bij 'Verkoop naar inkoop', de 'Vleeschhouters-Vereeniging voor Haarlem en Omstreken', die in september 1917 – midden in de Eerste Wereldoorlog – in de kranten berichtte dat er 'met het oog op de tijdsomstandigheden' bijzondere prijzen voor het 'winkelvleesch' golden. Bram overleed in 1956 op 76-jarige leeftijd. Jo van der Ham-Köhler overleefde hem 23 jaar. Zij stierf in 1979, 95 jaar oud.

Zoon Bram Junior had na de Tweede Wereldoorlog de zaak van zijn vader overgenomen. Zijn bedrijf nam een grote vlucht door handel in verpakte vleeswaren. Na echtscheiding hertrouwde Bram Junior met de Haarlemse slagersdochter Jacomina ('Mien') van der Lei. In de jaren zeventig verkocht Bram Junior de Bloemendaalse slagerij aan J. Groot en Zn., die nog steeds op hetzelfde adres is gevestigd.

Lefferdina Hartevelt-Köhler (1883-1967), van slagersvrouw tot kruidenier

Een derde dochter van Hein senior die een slager huwde was Jopies tweelingzuster Dien, die in 1903 trouwde met Jacobus Hartevelt. Jacobus, zoon van een Leidse smid, werkte op dat moment als slager in Hillegom. Na een Bloemendaalse periode vestigde hij zich in Zeist, waar hij een andere weg in sloeg en zilverslager werd bij de firma Gero. In de crisistijd begonnen zij een winkel in comestibles, terwijl Dien later een kamerverhuurbedrijf dreef. Jacobus overleed in 1948, Dien in 1967. ❖

Wie meer details wil lezen...

Tot zover een kort overzicht van de slagersfamilie Köhler, waartoe in de jaren dertig van de vorige eeuw drie van de vijf Bloemendaalse slagers behoorden. Een voorbeeld van succesvolle inburgering van nazaten van een Duitse immigrant. De auteur, sinds veertig jaar vegetariër (!) en een kleinzoon van Geertje van de Vooren-Köhler zendt belangstellenden graag een uitgebreidere versie van dit artikel.

Gerard J. Telkamp
Tesselschadestraat 38 A
2332 BL Leiden
tel. 071 – 5315747
email: gerardjtelkamp@hetnet.nl